

Vijf normen voor de kwaliteit van het oppervlaktewater

In de media is veel aandacht voor de normoverschrijdingen van imidacloprid in het oppervlaktewater. De norm waarop gedoeld wordt, is het maximaal toelaatbaar risico (afgekort MTR), een ecologische waterkwaliteitsnorm. Deze ad hoc norm is voor de meeste stoffen gebaseerd op beperkte gegevens. Niet alle nu beschikbare gegevens zijn daarin al meegenomen. Daarom zijn is voor deze norm vaak heel een hoge veiligheidsfactoren gebruikt, wat leidt tot zeer lage, dus strenge, normen. Het Dit ad hoc MTR wordt daarom door het Ctgb niet gebruikt bij de toetsing van meetgegevens, omdat er inmiddels een beter onderbouwde norm is (zie verderop).

Waterschappen meten de kwaliteit van het oppervlaktewater. Meestal gebeurt dit in grotere waterlopen, dus niet in sloten langs landbouwpercelen. De meetgegevens van de waterschappen worden verzameld en gepresenteerd in de bestrijdingsmiddelenatlas op internet. In deze atlas wordt voor vijf verschillende normen gekeken of de gehalten in het water die normen overschrijden. Dat presenteren van verschillende typen normen leidt in de publiciteit tot verwarring. Vaak wordt in de discussie over normoverschrijdingen van imidacloprid verwezen naar het ad hoc MTR.

De Kaderrichtlijn water heeft tot doel de bescherming en verbetering van de waterkwaliteit. Binnen deze richtlijn wordt voor stoffen zoals gewasbeschermingsmiddelen een nieuw type norm afgeleid, de jaargemiddelde milieukwaliteitsnorm (in de bestrijdingsmiddelenatlas wordt de Engelse afkorting AA-EQS gebruikt). Dit is een lopend proces, deze normen zijn nog niet voor alle stoffen bekend. De jaargemiddelde milieukwaliteitsnorm is beter onderbouwd met alle ecologische gegevens. Omdat de gegevens completer zijn en daardoor wetenschappelijk gezien meer gewicht hebben, is kan de veiligheidsfactor lager zijn dan bij de (ad hoc) MTR-norm.

De KRW norm is daardoor vaak hoger dan de (ad hoc) MTR-norm, maar wel veel realistischer. Op termijn wordt voor alle stoffen deze norm afgeleid (en daarmee de (ad hoc) MTR-norm vervangen). Voor imidacloprid is zo'n KRW norm al voorhanden.

Oppervlaktewater normen voor imidacloprid

Voor de toelating van een gewasbeschermingsmiddel toetst het Ctgb het specifiek aangevraagde gebruik aan twee verschillende normen voor de kwaliteit van het oppervlaktewater; namelijk de "slootnorm" uit de Nederlandse toelatingwetgeving (Wet Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden) de EU-richtlijn gewasbeschermingsmiddelen 91/414/EEG en de jaargemiddelde milieukwaliteitsnorm uit de Kaderrichtlijn water. Hierbij moet opgemerkt worden dat het gebruiken van een norm voor de sloot voor het interpreteren van metingen in andere typen waterlichamen met voorzichtigheid dient te gebeuren. Echter momenteel valt in de bestrijdingsmiddelenatlas niet te differentiëren naar waterlichaamtype.

De in de atlas gepresenteerde normen voor imidacloprid zijn als volgt:

imidacloprid	<u>Ad hoc MTR-norm (afgeleid conform 4e nota waterhuishouding)</u>	Jaargemiddelde norm(AA-EQS uit Kaderrichtlijn Water)	Toelatingsnorm sloot (<u>gebaseerd op hogere tierstudie</u>) (<u>Richtlijn gewas-beschermingsmiddelen Wet Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden</u>)
Norm (in nanogram per liter) <i>1 nanogram = 1 biljoenste gram</i>	13	67	1.470

De toelatingsnorm in de sloot (1470 nanogram per liter) is vele malen hoger dan de MTR en KRW normen. Dit grote verschil komt onder andere doordat in deze Europese slootnorm ook het herstel van waterorganismen is meegenomen. Deze norm is gebaseerd op een veldstudie (zogenaamde hogere tierstudie). De laagste chronische norm op basis van laboratoriumproeven (de zogenaamde eerste tiernorm) is voor imidacloprid 180 µg/L (chronische norm Daphnia met een veiligheidsfactor van 10). In d etoelatingsprocedure is uiteindelijk beoordeeld op basis van de hogere tierstudie en daarom is deze norm als toelatingsnorm in de atlas gepresenteerd.

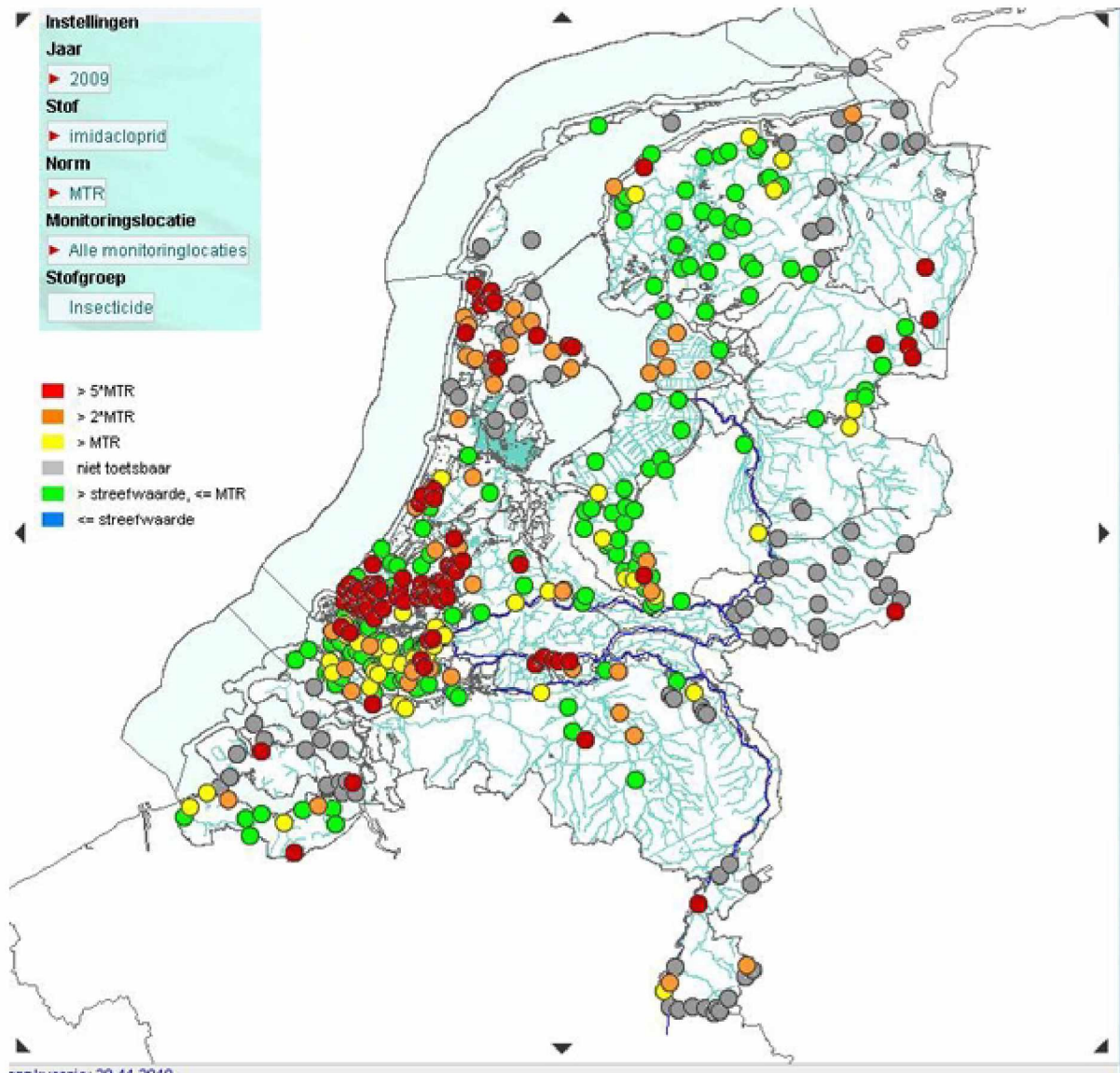
Op de kaarten van de bestrijdingsmiddelenatlas is te zien waar de overschrijdingen van de verschillende normen zijn te vinden. In rood zijn de hoogste overschrijdingen aangegeven: gehalten

meer dan factor 5 boven de norm. Voor imidacloprid maakt het dus nogal uit naar welke normen wordt gekeken.

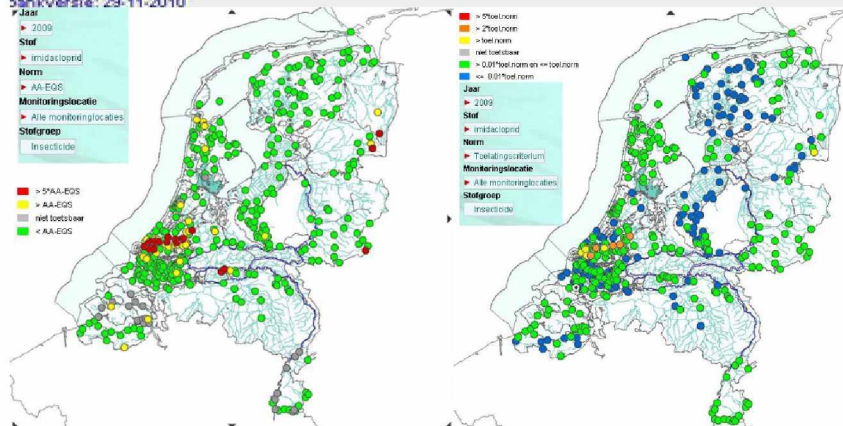
Kaarten uit de Bestrijdingsmiddelenatlas

klik op kaartje voor groter formaat

MTR-norm Jaargemiddelde norm / KRW norm Toelatingsnorm

bankversie: 29-11-2010

De **strenge**, op beperkte gegevens gebaseerde **ad hoc** MTR-norm laat inderdaad veel overschrijdingen zien (veel rode plekken). Als je kijkt naar de jaargemiddelde norm uit de Kaderrichtlijn Water wordt dit beeld al sterk genuanceerd. De **sloot**toelatingsnorm wordt nog minder vaak overschreden. Niettemin valt vast te stellen dat ook voor de relevante normen er overschrijdingen zijn.

Wat doet het Ctgb nu met deze gegevens van imidacloprid?

De voor de toelating relevante meetgegevens uit de bestrijdingsmiddelenatlas worden door het Ctgb zoals gezegd standaard meegenomen in de beoordeling.

Het Ctgb beoordeelt aanvragen van specifieke toepassingen van middelen en beoordeelt géén stoffen.

Meetgegevens kunnen daarom alleen van invloed zijn op de toelating als is aangetoond dat de overschrijdingen van de normen te relateren zijn aan een bepaalde toepassing van het middel, bijvoorbeeld in een bepaald gewas of met een bepaald type toedieningstechniek.

In de bestrijdingsmiddelenatlas zit een analyse naar de relatie tussen normoverschrijdingen en gewassen. In het geval van overschrijdingen bekijkt Ctgb of er een statistische relatie is met het aangevraagde gewas.

Als die relatie er is, dan stelt het Ctgb de aanvrager in gelegenheid om aan te tonen dat er geen verband is met het aangevraagde gebruik van het middel, of stelt het Ctgb beschermende maatregelen voor het gebruik voor. Deze procedure is ook gevolgd bij de aanvragen van middelen op basis van imidacloprid.

Maatregelen bij een aantoonbaar aannemelijk verband

Als een middel éénmaal op de markt is voor een bepaald gebruik, kan het Ctgb in de huidige situatie pas iets doen aan de toelatingsvoorwaarden bij de herbeoordeling van het middel. Zoals gezegd kan het Ctgb alleen consequenties verbinden aan normoverschrijdende gehalten in oppervlaktewater als er een aantoonbaar aannemelijk verband is met de ter beoordeling liggende toepassing. De huidige mogelijkheden die de atlas biedt zijn beperkt en daardoor is het vaststellen van zo'n aannemelijk verband moeilijk. Er is dus behoefte aan een verder uitgewerkte methodiek.

Behoefte aan een verder uitgewerkte methodiek

Momenteel werkt het Ctgb mee aan de ontwikkeling van een methode om de oorzaken van overschrijdingen van met name de Kaderrichtlijn Water normen beter in kaart te brengen. Hiermee wordt het mogelijk om gedurende de looptijd van een toelating deze aan te passen of van de markt te halen bij grote problemen in het oppervlaktewater. Deze methodiek kan naar verwachting vanaf 2012 worden toegepast.

Zie ook

- [Beoordeling van effecten van neonicotinoïden op bijen en oppervlaktewater](#)